

MOBO / Historialliset rakennukset – Vihti kk.

Lähtö/Maali

Koulun, kirjaston pääsisäänkäynnin edessä.

1. Rasti

edessä: Viljamakasiini, rakennettu 1811. Pappilan maille rakennettu viljamakasiini on Vihdin kirkonkylän vanhimpia rakennuksia ja se sijaitsee yhdellä Niuhalan kylän mäennyppylöistä. Rakennus on näkyvä esimerkki 1800-luvun alun hirsirakennustekniikasta. Makasiini on kolmikerroksinen. Se sisältää suuret viljalaarit, joihin huonojen aikojen varalle kerättiin siemenviljaa. Laarien keskellä on suuri puinen väkipöytä. Makasiinin seinät ovat kaksinkertaiset, mikä mahdollisti tehokkaan tuuletuksen ja esti varkaiden pääsyn käsiksi arvokkaaseen viljaan.

takana: Vanha kunnantalo, rakennettu 1911. Hirsirakenteinen kunnantalo rakennettiin ns. Ristinpellolle. Kunnantalosta oli tehty kolmet piirustukset, joista valittiin kunnallisneuvos A. Hiidenheimon tekemä suunnitelma. Fasadipiirustukset laati rakennusmestari A. Sipola. ”Kuntahuone” oli myös kylän yhteinen kokoontumistila, jossa pidettiin iltamia, puhetilaisuuksia ja näytettiin elokuvia. Vuonna 1926 W. Wuolio laati piirustukset arkistohuonetta varten. Samaan aikaan yläkertaan tehtiin kokoustilat, jotka muutettiin vuonna 1947 rkm. J. Aarnin piirustusten mukaan kunnankirjastoksi.

2. Rasti

edessä: Vihdin kirkko, rakennettu 1772, 1822, 1848. Kustaan kirkoksi nimetty kirkko valmistui nykyiselle paikalleen Hartanmäelle vuonna 1772. Erivartisen ristikirkon oli suunnitellut kirkonrakentaja Antti Piimänen, kirkonrakentajana toimi Martti Tolpo. Tämän rakennuksen puuosat paloivat vuonna 1818. Uuden kirkon suunnitteli asessori Anders Kocke ja lopulliset piirustukset laati Carlo Bassi Intendentinkonttorista. Uusi rakennus valmistui 1822, mutta sekin tuhoutui ukkosen aiheuttamassa tulipalossa vuonna 1846. Jälleen ryhdyttiin kirkonrakennustöihin ja sitä tuli rakentamaan Axel Magnuksen poika Theodor Tolpo. Uuden kirkon torniin tehtiin entisestä poiketen uusgoottilaiset suippokaariset ikkunat ja sipulimainen kupoli. Kirkko saatiin valmiiksi vuonna 1848.

rasti: Nykyisen kirkkopuiston läntisen portin viereen rakennettiin aumakattoinen ”luuhuone”, joka toimi aluksi ruumis- ja leikkaushuoneena. Siellä suoritettiin mm. ruumiinavaukset. Rakennuksen paksut seinät on tehty kivistä ja tiilestä ja ulkoseinät rapattu. Vuonna 1928 kirkkovaltuusto päätti, että rakennus jätetään ”koskemattomaksi historialliseksi jäännökseksi”. Nykyään rakennus on varastona.

3. Rasti

edessä: Pikkupappilan aitta

oikealla: Pikkupappila, rakennettu 1875-1877. Kuortila-nimityksen katsotaan viittaavan esihistorialliseen saamelaisasutukseen, joten paikka saattaa olla yksi kylän varhaisimmin asuttuja alueita. Kappalaisen virkatalo on sijainnut vanhan kylätien varrella ainakin 1600-luvulta lähtien. Nykyinen pikkupappila rakennettiin 1800-luvun loppupuolella entisen korjauskelvottoman rakennuksen paikalle. Uunin tekivät muurarit Kreander ja Pakalen, jotka ovat kirjoittaneet nimensä hormiin vuonna 1877. Virkataloon päätettiin vuonna 1898 tehdä jatke, johon tuli asuinhuone, ruokasäilömo ja porstua. Talossa pisimpään asuneita kappalaisia ovat olleet Henrik Vairinen (1886–1924) ja W. J. P. Hidén (1939-1965). 1986 aloitettiin remontti, jossa talo pyrittiin palauttamaan samanlaiseksi kuin se oli ollut 1900-luvun alussa. Talon etusivulla on satulakattoisen umpikuistin lisäksi viisikulmainen umpikuisti, jossa on goottilaistyylliset koristeikkunat. Punamullalla maalatun talon lisäksi pihapiirissä on 1800-luvun lopussa tehty vilja-aitta ja osittain vuonna 1900 tehty ajokaluiteri. Pihapiiriin kuuluva betonikellari on tehty vuonna 1930. Pihaa reunustavat suuret

kuuset. Talon takana on venäläisten tekemiä vallihautoja. Nykyisen aittarakennuksen vieressä sijainnutta toista aittaa on käytetty myös kanalana.

takavaseamalla: Niuhalan vanha kansakoulu, rakennettu 1874. Pappilan maista erotetulle ns. Vähäkirkkopellolle rakennetun koulun on suunnitellut lohjalainen K.Kronqvist, joka oli aikaisemminkin suunnitellut koulurakennuksia. Koska kuvernööri oli muistuttanut ”huolettisen vaimonkasvatuksen tärkeydestä”, koulu toimi aluksi tyttökouluna, mutta jo vuonna 1877 se muuttui ”sekakouluksi”. Samassa rakennuksessa oli myös opettajan asunto. Ennen kunnantalon valmistumista koulurakennus oli myös hallinnollinen keskus, sillä siellä pidettiin kuntakokouksia. Niitä varten koulun lounaispäätyyn tehtiin jatke 1900-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä. Koulun luoteispäässä oli veistoluokka ja keittola. Niuhalan kansakouluna talo toimi vuoteen 1955, jonka jälkeen se on toiminut eri koulujen opetustiloina. Vihdin museotoimen käyttöön rakennus tuli vuonna 1987.

4. Rasti

Pyhän Birgitan kirkon rauniot, rakennettu 1400 –luvun alussa.

Asiakirjat mainitsevat ensimmäisen kerran Pyhän Birgitan kirkon vuonna 1433 Lohjan emäseurakunnan kappelina. Joidenkin tietojen mukaan nykyisiä raunioita olisi edeltänyt puukirkko ja varsinaisen kirkko olisi tehty 1400-luvun lopulla. Kirkon koillispuolella sijainnut kellotapuli rakennettiin vuonna 1682. Harmaakivikirkko on ollut suorakaiteen muotoinen ja sen pohjoissivulla on ollut kivistä holvattu sakaristo, mutta muut osat ovat olleet puusta holvatut. Kirkossa kerrotaan olleen lasimaalauksia ja raamatullisia kuvia ja myöhemmin aatelisten tunnusvaakunoita. Uuden kirkon valmistuessa vanha kirkko oli hautakirkkona vuoteen 1793 asti. 1800-luvun alussa osa kivirakenteista myytiin huutokaupalla ja loppuosa rungosta jäi paikalle. Syyksmyrsky kaatoi länsipään vuonna 1869. Raunioita kunnostettiin vuosina 1947–52 ja vuonna 1961 tehtiin katos sakariston suojaksi.

5. Rasti

Oikealla: Vihdin meijeri, rakennettu 1908

Osuusmeijeritoiminnan kehittyessä 1900-luvun alussa vanha meijeri korvattiin uudella maidonjalostuslaitoksella. Se sijoitettiin tontille, jonka Liukkaan tilan omistaja Emil af Hällström oli lahjoittanut. Meijerin rakensivat pirkkalalaiset O. D. Sirén ja Juho Kaisko. Rakennuksen alaosa oli betonia ja yläosan asuinkerros hirttä. 1900-luvun alussa meijerin edessä oli lastaussilta, jolle hevoset ajoivat maitoa tuotaessa. Silloin meijerissä valmistettiin kermaa ja sieltä lähetettiin täysmaitoa Helsinkiin. Jo vuonna 1923 Myyrin pellole valmistui juustola, jota laajennettiin vuonna 1926. Uudessa osassa olivat mm. juustovarastot ja jääkellarit, joissa säilytettiin Kirkkojärvestä nostetut jäät. Vuonna 1924 meijerin kulmahuoneessa avattiin maitomyymälä. Meijerin tiilirunkoinen ja satulakattoinen lisäosa valmistui vuonna 1954 Kuortilan maista erotetulle maalle. Meijeritoiminnan viimeisessä vaiheessa valmistettiin kuuluisaa Vihdin viiliä. Vanhimmat osat oli vuokrattu Vihdin kunnalle. Vuonna 1956 osuusmeijeri yhdistyi Etelän Maitokuntaan.

6. Rasti

Vihdin yleisurheilukentän huoltorakennus, valmistui v. 1950? Vihdin kirkonkylän yleisurheilukenttä oli Helsingin olympialaisten 1952 virallinen harjoittelukenttä ja huoltorakennus on suojelukohde.

Lähde: Rastit 1-5: Vihdin kunnan nettisivut / kulttuuri ja vapaa-aika / museo / Vihdin historiaa / rakennusperintö